

TLAČOVÁ SPRÁVA č. 14/2023

2. marec 2023

Konkurencia žalôb v správnom súdnictve

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. III. ÚS 593/2022 prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľky vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“ alebo „kasačný súd“).

Sťažovateľke bola rozhodnutím Sociálnej poisťovne (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“) uložená povinnosť zaplatiť penále. Toto rozhodnutie bolo určené do vlastných rúk sťažovateľky a po neúspešnom doručovaní bolo uložené na pošte. Sťažovateľka si ho prevzala na pošte a podala proti nemu odvolanie. Ústredie Sociálnej poisťovne sťažovateľku listom vyrozumelo, že odvolanie považuje za oneskorené. Proti postupu Sociálnej poisťovne sa sťažovateľka bránila podaním žaloby proti nečinnosti orgánu verejnej správy, pričom správny súd žalobe rozsudkom vyhovel a Sociálnej poisťovni uložil, aby o odvolaní sťažovateľky konala a rozhodla. Prvý rozsudok správneho súdu bol rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zrušený, pričom vec bola správne súdu vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie so záväzným právnym názorom. Druhým rozsudkom správny súd sťažovateľkinu žalobu proti nečinnosti zamietol. Proti tomuto rozsudku podala sťažovateľka kasačnú sťažnosť, ktorú kasačný súd na ústavnom súde napadnutým rozsudkom zamietol ako nedôvodnú.

Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namietala, že správne súdy sa nevysporiadali s otázkou včasnosti podaného odvolania voči prvostupňovému rozhodnutiu, a zároveň odmietla názor kasačného súdu o potrebe prioritizácie všeobecnej správnej žaloby, ktorou sa bolo možné domáhať preskúmania listu, pred žalobou proti nečinnosti.

Podľa názoru ústavného súdu ak možno ochranu toho istého subjektívneho práva dosiahnuť viacerými typmi konaní v správnom súdnictve, voľba konkrétneho z nich je vecou procesnej autonómie žalobcu. V prípade konkurencie žalobných typov je výber druhu správnej žaloby, ktorou sa uplatňuje ochrana subjektívnych práv, zverený do dispozičnej sféry žalobcu. Podľa ústavného súdu musí existovať výslovná zákonná opora na to, aby správny súd mohol konkurenciu správnych žalôb neakceptovať a ako materiálne neprípustnú posúdiť určitú správnu žalobu z dôvodu, že jej podaniu nepredchádzalo využitie návrhu na začatie iného typového konania v správnom súdnictve. V danom prípade takejto zákonnej opory niet. Správne súdy v sťažovateľkinej veci prioritizovali využitie všeobecnej správnej žaloby proti listu na úkor žaloby proti nečinnosti, možnosti procesnej obrany žalobou proti nečinnosti vlastnou rozhodovacou praxou podstatne limitovali (redukovali)

a žalobe proti nečinnosti priznali v podstate subsidiárny charakter. Predmetné obmedzenia však z platnej a účinnej právnej úpravy nerezultujú.

Ústavný súd sa nemôže stotožniť ani s odôvodnením najvyššieho správneho súdu, podľa ktorého otázka včasnosti podaného odvolania voči prvostupňovému rozhodnutiu nie je rozhodujúca, pričom hľadanie odpovedí na ňu mohlo byť predmetom súdneho konania o všeobecnej správnej žalobe podanej voči listu. V danom prípade konkurencie správnych žalôb sa sťažovateľka ako žalobca uchádzala o ochranu subjektívnych práv žalobou proti nečinnosti, v ktorej argumentovala aj včasnosťou podania predmetného odvolania, čo by aktivovalo povinnosť odvolacieho orgánu o odvolaní konať a rozhodnúť. Decízny postoj o včasnosti sťažovateľom podaného odvolania je tak podstatný pre záver o tom, či administratívne konanie vedené v jeho veci bolo právoplatne ukončené a či je odvolací orgán v tomto konaní nečinný. Bolo preto povinnosťou správneho súdu na uvedenú rozhodujúcu otázku, od ktorej zodpovedania v podstate závisel sťažovateľkin prístup k druhému stupňu správneho konania, poskytnúť relevantnú odpoveď.

Správne súdy viazali poskytnutie ochrany v správnom súdnictve bez náležitej opory v zákonnej úprave na určitý žalobný typ (všeobecná správna žaloba) a so zreteľom na to v konaní o žalobe proti nečinnosti odmietli dať odpoveď na otázku, ktorá bola pre poskytnutie súdnej ochrany sťažovateľke kardinálna. Na základe uvedeného ústavný súd konštatoval, že rozsudkom najvyššieho správneho súdu bolo porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu a jej právo na spravodlivé súdne konanie, preto ústavný súd predmetný rozsudok zrušil a vec vrátil najvyššiemu správne súdu na ďalšie konanie.

Podrobné odôvodnenie predmetného rozhodnutia ústavného súdu je obsiahnuté v odôvodnení samotného nálezu ústavného súdu č. k. [III. ÚS 593/2022](#) zo 7. februára 2023, ktorý je zverejnený na webovom sídle ústavného súdu.

Upozornenie:

Tlačová správa slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti ústavného súdu, nenahrádza rozhodnutie ústavného súdu a nie je preň záväzná.

Dokument pre potreby médií, ktorý nezaväzuje Ústavný súd Slovenskej republiky.

Viac informácií môže médiám poskytnúť

hovorkyňa Ústavného súdu SR PhDr. Martina Ferencová, PhD.

telefón: 055/7207 295, mobil: +421 918 827 344, e-mail: martina.ferencova@ustavnyjud.sk